

ŁOWICKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK

ROCZNIKI ŁOWICKIE

TOM XIX (2021)

ŁOWICZ 2024

Artykuł ukazał się w XIX tomie
„Roczników Łowickich”, 2021 (2024), ss. 304 – 320.

Tadeusz Żaczek
Wojciech Świątkowski
Krzysztof Zwoliński

**Plecionkarstwo w Łowiczu.
Kształcenie w zawodzie koszykarz–plecionkarz.
Zespół Szkół krzewicielem kultury łowickiej**

Plecionkarstwo w Łowiczu

Plecionkarstwo na terenie Księstwa Łowickiego prawdopodobnie nie wyróżniało się niczym szczególnym w okresie jego istnienia. Wroby plecionkarskie to typowe kosze gospodarskie znane i wykonywane w wielu ośrodkach, gdzie występowało plecionkarstwo. Warto jednak zauważyć, że użytkownicy wyrobów plecionkarskich znali się na trendach i takie wyroby mieli w posiadaniu.

Na szczególną uwagę zasługuje kosz piknikowy lub inaczej „kosz do sprawunków”, który pojawia się w różnych materiałach pochodzących z okresu końca XIX w. i pierwszej połowy XX w. To kosz wykonany z wikliny białej, splotem kostkowym w formie prostokątnej. Pojawia się wielokrotnie na wielu fotografiach pochodzących z Łowicza, ale także w innych materiałach z różnych miejsc odzyskującej niepodległość Polski, w tym w filmie „Niepodległość”. Obecnie kosz znajduje się w zbiorach Muzeum w Łowiczu. Z informacji zawartych w karcie inwentarzowej eksponatu wynika, że kosz został zakupiony do zbiorów muzeum w latach 60. XX w. w miejscowości Wicie, gmina Kocierzew Południowy. Kosz nosi ślady użytkowania, jest w stanie dobrym, jednak nie posiada już pokrywek, na co wskazują miejsca ich mocowania. Pod koniec roku 2021 powstał pomysł, aby kosz wykonać w formie powiększonej siedmiokrotnie, aby mógł stanowić wyraz znaczenia plecionkarstwa wśród plecionkarzy z regionu Łowicza w obecnym czasie. I taki kosz powstał wiosną 2021 roku, stając się formą dekoracyjną tradycyjnego rzemiosła w Skansenie w Maurzycach.

Jednak początek plecionkarskiego łączenia czasów rozbiorów ze współczesnym światem zrodził się w 2012 roku. Określono wtedy nowe zasady prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych w formach pozaszkolnych¹. W związku z tym, że zawód koszykarz–plecionkarz został objęty kształceniem w systemie oświatowym otworzyła się droga do utworzenia takiego kursu zawodowego w Łowiczu. Oczywiście pomysł zrodził się nie tylko w głowach, ale i w sercu dwóch osób: Dyrektora Centrum Kształcenia Ustawicznego Województwa Łódzkiego w Łowiczu Tadeusza Żaczka oraz mistrza koszykarskiego Jana Michalskiego ze Skierniewic. Ogłoszono nabór na kurs, ustalono kwestie związane z organizacją kształcenia i jesienią 2013 roku mógł ruszyć kurs. Finalnie musiał poczekać jeszcze rok. Pierwotnie nauka miała się odbywać z ręki Jana Michalskiego, jednak osobiste względy nie dały możliwości podjęcia pracy w Łowiczu. Z jego rekomendacji na podjęcie pracy zdecydował się Wojciech Świątkowski z Leszna k. Warszawy.

Pierwsze zajęcia rozpoczęły się 5 października 2014 roku z udziałem nieco ponad 20 osób. Początki nie były łatwe z uwagi na brak możliwości kontaktu i czerpania inspiracji wśród kadry pedagogicznej zawodowej z zakresu plecionkarstwa z powodu bardzo długiej przerwy w kształceniu. Pierwszy rok przebiegał ze szczególnym uwzględnieniem promocji kursu plecionkarstwa. Podjęte zostały liczne działania promujące kierunek kształcenia. Pierwszy kurs finalnie ukończyło dziesięć osób, sześć z nich podeszło do egzaminu, który wszyscy zdali. Po latach można stwierdzić, że otwarto tym sposobem ścieżkę dla kształcenia na wyższym poziomie jakościowym zarówno przez prowadzącego, który jeszcze zdobywał uprawnienia nauczycielskie, jak i dla całego środowiska plecionkarskiego w szczególności z centralnej Polski. Jednak warto zauważyć, że jedna z uczestniczek miała okazję zakwalifikować się na Międzynarodowy Konkurs Plecionkarski 2015 w ramach Światowego Festiwalu Wikliny i Plecionkarstwa w Nowym Tomysłu.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 186.

Zajęcia praktyczne na pierwszym kursie koszykarz–plecionkarz,
fot. Wojciech Świątkowski, 23.01.2015 r.

Drugi kurs ruszył już 5 września 2015 roku. Na rozpoczęciu roku naukę podjęło 37 osób, wypełniając całą salę gimnastyczną „medyka”. Naukę rozpoczęły osoby pracujące już wiele lat w zawodzie, nauczyciele zawodu, wikliniarze, floryści, rękodzielnicy, a także hobbyści, którzy wykazywali duże zaangażowanie i determinację. Nauka odbywała się systematycznie w każdy następujący po sobie weekend. W piątek od godziny piętnastej do niedzieli do godziny piętnastej, z przerwą w porze nocnej na odpoczynek. Chęci i zaangażowania nie brakowało nikomu. Rosnąca motywacja, wraz ze wzrostem świadomości coraz szerszych umiejętności, przejawiała się pomysłami na wykonanie nowych wzorów, dalece przewyższających ramy określone w podstawie programowej. Kurs zapadł w pamięci tych wszystkich, którzy mieli okazję w nim uczestniczyć, ponieważ nie udało się już nigdy więcej powtórzyć takiego poziomu kształcenia umiejętności. Kurs ukończyły 24 osoby, egzamin pozytywnie złożyło 22. uczestników kursu. Warto zauważyć, że niektórzy absolwenci w sposób szczególny w nieodległym czasie wyróżnili się m.in. jako autorzy podstawy programowej z 2019 roku, na której kolejne „po-

kolenia kursów” będą zdobywały wiedzę w oparciu o doświadczenia z 2015 i 2016 roku, a także broniąc prace magisterskie związane z plecionkarstwem, a ponad połowa bezpośrednio po kursie podjęła się wykonywania zawodu.

Rozpoczęcie roku szkolnego 2015/2016,
Dyrektor Tadeusz Żaczek wita uczestników kwalifikacyjnych kursów
zawodowych, fot. Adam Kalinowski, 05.09.2015 r.

Z końcem stycznia 2016 roku zapoczątkowano „Spotkania z Mistrzem”. Na pierwsze takie spotkanie przyjechali uznani mistrzowie plecionkarstwa Jan Michalski, Rafał Górczyński oraz Aleksiej Plisko. Celem było pokazanie własnych technik wypracowanych przez doświadczenie oraz wzajemne podzielenie się wiedzą, a także integracja środowiska osób osadzonych już zawodowo z osobami, które wstępują do zawodu.

Wiosną 2016 roku kształcenie w Łowiczu na kierunku koszykarz-plecionkarz stało się wzorem dla Dolnośląskiego Zespołu Szkół w Jaworze, gdzie otwarto bliźniacze kierunkowe kształcenie. Na pierwszym semestrze nauczycielem prowadzącym kształcenie był Wojciech Świątkowski. Kolejne zajęcia prowadził Rafał Górczyński aż do czerwca 2023.

Kolejne dwa lata kursów w Łowiczu stały się swoistym standardem dla kształcenia w koszykarstwie–plecionkarstwie. Uczestniczyły w nich

osoby z terenu całej Polski m.in. z Gdyni, Opola, Wrocławia i Białegostoku. Nie brakowało osób szczególnie uzdolnionych z wizją na własną ścieżkę zawodową. Latem absolwenci kursów różnych roczników wraz z Wojciechem Świątkowskim uczestniczyli w Konkursie Plecionkarskim w Nowym Tomyślu, gdzie prowadzony był kolejny etap konsultacji społecznych z plecionkarzami, zmierzający do wpisu plecionkarstwa w Polsce na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Po raz pierwszy na konkursie plecionkarskim pojawiła się liczna kilkunastoosobowa grupa absolwentów szkoły w Łowiczu, zdobywając uznanie i wyróżnienia.

W czerwcu 2018 roku egzamin zawodowy po zakończonym kursie złożyło 12 absolwentów. Kilku wzięło udział w I Mistrzostwach Polski w wyplataniu, podczas których zdobyli dwa pierwsze miejsca w swoich kategoriach oraz liczne wyróżnienia, także kwalifikując się na kolejny „Światowy Festiwal”.

Jesienią 2018 roku „Plecionkarstwo w Polsce” zostało wpisane na Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego, a zawód koszykarz–plecionkarz został wpisany na listę zawodów o szczególnym znaczeniu dla kultury w Polsce. Kształcenie w zawodzie nabrało nowego znaczenia. Ukazała się książka na temat historii plecionkarstwa w Polsce autorstwa dr Anny Feliks *Meble plecione w Polsce 1864–1939*.

Z początkiem 2019 roku na kursie kształciło się nieco ponad dwadzieścia osób, które zadeklarowały przystąpienie do egzaminu, co dawało prognozę, że środowisko absolwentów z dyplomem zawodowym plecionkarza zdobytym w Łowiczu będzie liczyć ponad 80 osób, wśród których jest kolejnych 20 plecionkarzy zainteresowanych współpracą. Zrodziła się myśl, aby sformalizować środowisko i określić wspólne cele oraz sposób ich realizacji. Doskonałą okazją, aby tego dokonać, było spotkanie autorskie dr Anny Feliks połączone ze zjazdem absolwentów i „Spotkaniem z Mistrzem”. W trakcie dwóch dni licznie przybyli goście wypełnili deklarację przystąpienia do stowarzyszenia i tym samym powołali do życia Stowarzyszenie Polskich Plecionkarzy, zrzeszające głównie absolwentów kursów z Łowicza.

Latem 2019 roku odbył się IV Światowy Festiwal Wikliny i Plecionkarstwa, na który zjechał cały plecionkarski świat, a do udziału w V Międzynarodowym Konkursie Plecionkarskim wystartowało ponad 150 uczestników w pięciu kategoriach. Pomimo ogromnej konkurencji i wyjątkowo wysokiego poziomu Julia Kindzierska została laureatką swojej kategorii, zajmując drugie miejsce. Kolejne wyróżnienia otrzymały Jolanta Palewicz i Aleksandra Łazieba–Gadomska.

„Spotkanie z Mistrzem”,
od lewej: Aleksiej Plisko, Jan Michalski, Rafał Górczyński,
fot. Adam Kalinowski, 06.01.2016 r.

Po sukcesach absolwentów na festiwalu i działaniach promocyjnych w latach wcześniejszych na szóstą edycję kursu koszykarz–plecionkarz 2019/2020 nikogo nie trzeba było ani namawiać, ani specjalnie poszukiwać. Naukę podjęły osoby już zorientowane na wiklinę i plecionkarstwo ze znajomością środowiska. Część absolwentów, już w trakcie nauki, podjęło się wykonywania pracy w zwodzie, a część deklarowała założenie własnej działalności. Coraz bardziej rozrastające się środowisko plecionkarzy i działalność stowarzyszenia przerodziły cykliczne „Spotkanie z Mistrzem” na „Ogólnopolskie Spotkania Plecionkarzy”, które po raz pierwszy odbyło się 29 lutego 2020 roku. Ogólnopolskie spotkanie plecionkarzy były promocją osób wyróżniających się ze środowiska absolwentów połączone z wykładami i seminarium skierowana do słuchaczy kursu, który kończył się wiosną 2020, na krótko przed pandemią covid-19. W kolejnych miesiącach wszelka działalność została bardzo mocno ograniczona lub stała się wręcz niemożliwa.

Plener plecionkarski Park–Art „Zwierzyniec Bielińskiego”,
Włodzimierz Kocur i Julia Kindzińska podczas pracy,
fot. Stowarzyszenie Polskich Plecionkarzy, 24 – 26.07.2020 r.

W lipcu 2020 w Otwocku Wielkim z udziałem absolwentów kursów, członków Stowarzyszenia Polskich Plecionkarzy odbył się pierwszy plener plecionkarski Park–Art. „Zwierzyniec Bielińskiego”, który był dofinansowany z programu ministerstwa kultury – „Kultura ludowa i tradycyjna”. Tradycją stało się, że wszelkie wydarzenia organizowane przez absolwentów będą merytorycznie rozbudowane i dobrze zorganizowane. W trakcie pleneru odbył się konkurs, warsztaty i wykłady. Na wydarzenie przybyła liczna widownia z okolic powiatu otwockiego i nie tylko.

Kolejny, siódmy kurs 2020/2021 rozpoczął się 5 września. Od pierwszego dnia były obawy, jak długo będą odbywały się zajęcia z uwagi na prognozy szerzącej się pandemii. Wspólnie ustalono, że od samego początku zajęć należy jak największy nacisk stawiać na praktykę, ponieważ część teoretyczna możliwa będzie do przeprowadzenia w sposób zdalny.

Zajęcia praktyczne zostały przerwane z końcem października 2021 roku, a kolejne w trybie jednodniowym były prowadzone od 5 grudnia aż do zakończenia kursu w czerwcu 2022 roku. Ograniczyło to możliwość realizowania większych projektów na rzecz jednostkowych, zdecydowanie mniejszych. Pomimo okoliczności pandemii wiosną 2021 roku, rękoma słuchaczy oraz absolwenta pierwszego kursu Krzysztofa Zwoliń-

skiego, powstał największy kosz w województwie łódzkim, a także kilka mniejszych, które są mobilną wizytówką szkoły. W tym czasie z inspiracji Wojciecha Świątkowskiego trwały już pierwsze rozmowy, aby kolejnym nauczycielem prowadzącym kurs był Krzysztof Zwoliński.

Wiklinowy kosz gigant wykonany na wzór kosza znajdującego się w zbiorach Muzeum w Łowiczu, fot. Krzysztof Zwoliński

Sezon letni 2021 był pierwszym, w którym poza nauką na kursie w Łowiczu powstała pełna oferta wydarzeń dedykowanych dla absolwentów kursów plecionkarskich, które są realizowane w różnych miejscach w Polsce, w większości organizowane przez absolwentów kursów lub z ich znaczącym udziałem. Po raz pierwszy w Dworku Adama Chełmońskiego w Adamowiznie Monika Samoraj, absolwentka kursu koszykarz–plecionkarz, zorganizowała plener plecionkarski inspirowany historią związaną z Łowiczem pt. „Ptaki z obrazów Józefa Chełmońskiego”, a do udziału w plenerze zgłosiło się piętnastu absolwentów łowickiego kursu. Dla niektórych termin pleneru pokrywał się z terminem egzaminu zawodowego, jednak to nie przeszkadzało, aby pojawić się w obydwu miejscach.

Ósma edycja kursu 2021/2022 zmieniła fizycznie swoje miejsce, przeprowadzając się do zaadaptowanych na pracownię plecionkarską pomieszczeń po nieistniejącej od kilku lat pralni w oddzielnym budynku obok szkoły. Stała pracownia stworzyła możliwość realizowania projektów przewidzianych na kilka miesięcy. W ten sposób powstają wiklinowe ptaki i inne zwierzęta, w tym także słoń. Podjęto próbę łączenia różnych materiałów.

Wiklinowy słoń znajdujący się przed wejściem głównym do budynku szkoły,
fot. Krzysztof Zwoliński

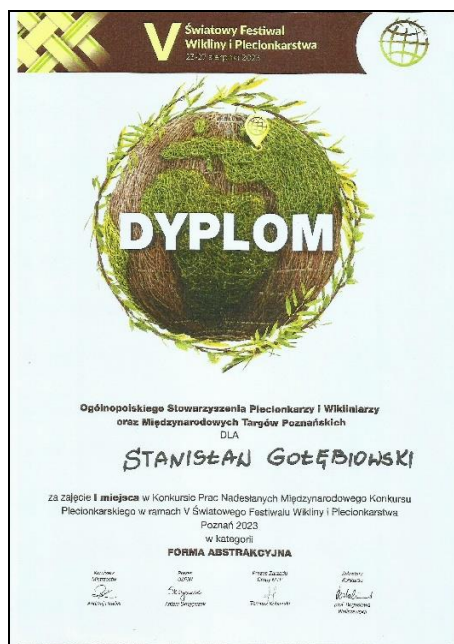
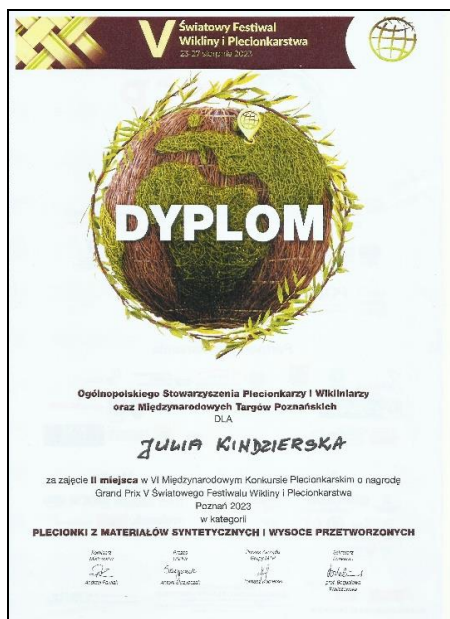
Latem 2022 roku absolwenci KKZ koszykarz–plecionkarz w Łowiczu z sukcesami uczestniczyli w takich wydarzeniach jak: I Plener Plecionkarski w Ciężkowicach, Ogólnopolski Konkurs Plecionkarski „Owady” w Dworku Adama Chełmońskiego w Adamowiźnie oraz II Mistrzostwa Polski w Wyplataniu w Nowym Tomysłu. W sierpniu podczas II Mistrzostw Polski w Wyplataniu przeprowadzone zostały egzaminy czeladnicze oraz mistrzowskie. Zarówno do konkursu, jak i do egzaminów zgłosiła się liczna grupa absolwentów łowickiej szkoły. Egzaminy dla

wszystkich zakończyły się oceną pozytywną, a miejsca na podium konkursowym zostały zdominowane przez „łowickich” plecionkarzy.

Rozpoczęty we wrześniu 2022 roku kurs prowadzony był przez dwóch nauczycieli: Wojciecha Świątkowskiego oraz Krzysztofa Zwolińskiego. Był to ostatni kurs prowadzony w trybie cotygodniowym. Do egzaminu podeszło tylko 7 osób. Wszyscy otrzymali pozytywny wynik. Podczas kursu słuchacze uczestniczyli w renowacji rzeźb wiklinowych znajdujących się w przyszkolnym ogrodzie, a także powstały nowe konstrukcje wzbogacające przestrzeń. W trakcie trwania kursu, w styczniu 2023 roku, odbyło się kolejne Ogólnopolskie Spotkanie Plecionkarzy połączone z debatą dotyczącą wpisania plecionkarstwa w Polsce na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO z udziałem m.in. radcy ds. UNESCO w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Joanny Cichej-Kuczyńskiej, prof. Katarzyny Smyk oraz komisarza Światowego Festiwalu Wikliny i Plecionkarstwa Andrzeja Pawlaka.

Przerwa wakacyjna 2023 roku również obfitowała w wydarzenia plecionkarskie, jednak najważniejszym z nich był V Światowy Festiwal Wikliny i Plecionkarstwa w Poznaniu. Również na tym wydarzeniu absolwenci szkoły w Łowiczu zaznaczyli swoją obecność, zdobywając wysokie miejsca. Na światowym festiwalu rywalizowało aż siedmioro absolwentów łowickiego „medyka”, a dwoje z nich zajęło miejsca na podium. W konkursie o tytuł Grand Prix Festiwalu Julia Kindzińska zdobyła drugie miejsce w kategorii „plecionki z materiałów syntetycznych i wysoce przetworzonych”, a w konkursie prac nadesłanych w kategorii „forma dekoracyjna” pierwsze miejsce zajął Stanisław Gołębiowski. Stanowiło to duży sukces, biorąc pod uwagę konkurencję, jaką było 134. zgłoszonych uczestników z 33 krajów.

We wrześniu 2023 roku rozpoczął się jubileuszowy dziesiąty kurs, na który zapisało się 24 słuchaczy. Zajęcia odbywają się w soboty i niedziele co dwa tygodnie pod okiem nauczyciela Krzysztofa Zwolińskiego. W trakcie kursu 6 stycznia 2024 roku, tradycyjnie, odbył się zjazd absolwentów zawodu koszykarz-plecionkarz. Była to okazja do świętowania dziesięciolecia istnienia kursu oraz piątej rocznicy powstania Stowarzyszenia Polskich Plecionkarzy. Podczas tego spotkania uczestnicy najpierw zwiedzili Muzeum Wisły w Wyszogrodzie, a następnie udali się do pracowni plecionkarskiej w Łowiczu, gdzie wysłuchali wykładu dr Anny Feliks pt. *Wiklinowe trony królowych – od starożytności po nowoczesność*. Plecionkarze dowiedzieli się również, na jakim etapie jest wniosek o wpisanie plecionkarstwa w Polsce na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO.

Fot. Dyplomy przyznane podczas V Światowego Festiwalu Wikliny i Plecionkarstwa

Zwieńczeniem spotkania były warsztaty plecionkarskie, na których można było wykonać koszyk wikowy – tradycyjny kosz wyplatany w gminie Ciężkowice wpisany na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego.

Wizyta plecionkarzy w Muzeum Wisły w Wyszogrodzie,
fot. Krzysztof Zwoliński, 06.01.2024 r.

Spotkanie plecionkarzy w pracowni ZSiPOWŁ w Łowiczu,
fot. Krzysztof Zwoliński, 06.01.2024 r.

Zapoczątkowany w 2014 roku w Łowiczu kwalifikacyjny kurs zawodowy koszykarz–plecionkarz trwa nieprzerwanie od 10 lat i wszystko wskazuje na to, że tak też będzie w najbliższej przyszłości, ponieważ co roku nie brakuje chętnych do nauki w tym zawodzie. Jest to zasługa nie tylko absolwentów, którzy chętnie opowiadają o kursie, ale również działań promocyjnych szkoły, których istotną częścią są wyroby plecionkarские uczestników kursu oraz pokazy wyplatania wiklinowych koszy. Regularna obecność absolwentów i nauczycieli na różnych wydarzeniach kulturalnych takich jak np. dożynki, festiwale, targi przyczynia się do popularyzacji plecionkarstwa, a także daje wymierne korzyści w postaci licznych zgłoszeń na kurs.

Okazją do zaprezentowania umiejętności uczestników kursu na poziomie lokalnym są coroczne kiermasze bożonarodzeniowe i wielkanocne organizowane na terenie szkoły. Podczas tych wydarzeń stoisko plecionkarzy niezmiennie cieszy się dużym zainteresowaniem. Oferuje, obok tradycyjnych koszyków, takie formy jak: wianki, choinki, rzeźby zwierząt czy wiklinowy bałwan.

Promocja szkoły na dożynkach wojewódzkich w Rogowie,
fot. Adam Kalinowski, 22.08.2021 r.

Uczestnicy kursu koszykarz–plecionkarz wraz z nauczycielem na kiermaszu bożonarodzeniowym, fot. Krzysztof Zwoliński, 10.12.2023 r.

Ukończenie kursu plecionkarstwa jest dla jego uczestników pierwszym etapem w dążeniu do osiągnięcia umiejętności na poziomie mistrzowskim. Absolwenci kierunku koszykarz–plecionkarz w ZSiPOWŁ w Łowiczu, po zdaniu egzaminu zawodowego wieńczącego kurs, kontynuują naukę poprzez samodoskonalenie oraz uczestnictwo w wydarzeniach plecionkarskich w kraju i za granicą, a także sami prowadzą kursy. Mówiąc o sukcesach absolwentów należy także wspomnieć o publikacji pt. *Wiklina. Piękne rzeczy, które wpleciesz sam(a)* autorstwa sióstr Katarzyny Nejman i Anny Boreckiej – uczestniczek kursu w latach 2020/2021. Książka wydana w 2023 roku jest aktualnie najnowszą pozycją traktującą o plecionkarstwie.

Powstanie łowickiej „szkoły plecionkarzy” zaowocowało stworzeniem nowej społeczności ludzi, którzy chcą rozwijać swoje umiejętności, dzielić się nimi, a także wspólnie tworzyć coraz doskonalsze dzieła sztuki plecionkarskiej. Dzięki temu Łowicz stał się znaczącym ośrodkiem na plecionkarskiej mapie Polski oraz miejscem podtrzymywania i przekazywania tradycji wyplatania z wikliny.

Szkoła kultury łowickiej

[Artykuł Kamila Kijanki pt. *Szkoła Kultury Łowickiej* ukazał się [w:] „Koncept. Magazyn akademicki”, 2021, nr 89, s. 18.]

Łowicz może pochwalić się przepiękną lokalną kulturą. Mieszkańcy są dumni ze swojego pochodzenia i doskonale wiedzą, że warto podtrzymywać tradycję dla następnych pokoleń.

Gwara i folklor łowicki są cenione na całym świecie. Najbardziej charakterystycznymi elementami tej kultury są ludowe rękodzieła, takie jak wycinanki oraz pająki z kolorowego papieru, haft, plecionki, śpiew, taniec i muzyka czy niezwykle wyróżniające się stroje lokalne. Mieszkańcy ubrani w te wyjątkowe kostiumy podczas corocznych procesji z okazji Bożego Ciała stanowią ogromną atrakcję dla turystów z wielu zakątków świata.

Ocalić dziedzictwo

Kodra to jeden z trzech rodzajów łowickiej wycinanki, obok tasiemki i gwiozdy, które dawniej zdobiły miejscowe chaty. Na terenie miasta działa dziecięco–młodzieżowy zespół ludowy „Koderki”, który swą nazwą wprost nawiązuje do tamtejszego folkloru. – Przed pandemią nasze pochody cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. Charakterystyczne stroje podziwiali ludzie nie tylko z całej Polski, ale Europy i Azji. Poza tym wiele osób przychodziło na jarmark łowicki, gdzie zainteresowani mogli przekonać się, na czym polega haft koralikowy czy ręczny – mówi Karina Cieślak, mieszkanka Łowicza i uczestniczka miejscowych kursów.

Pszczelarzem być

Zespół Szkół i Placówek Oświatowych Województwa Łódzkiego w Łowiczu, wywodzący się z liceum pielęgniarskiego, dziś składa się ze szkoły policealnej, która przygotowuje do pracy w obrębie zawodów medycznych i paramedycznych, takich jak np. technik farmaceutyczny, opiekun medyczny, technik masażysta, oraz Łowickiego Centrum Kształcenia Ustawicznego, które oferuje szereg kursów bezpośrednio związanych z krzewieniem lokalnej kultury. Wśród nich należy wyróżnić: rękodzielnik wyrobów włókienniczych, dzięki któremu można nauczyć się trudnej sztuki haftowania, pszczelarzski, krawiecki czy wyplatania wyrobów koszykarzko–plecionkarskich. Uczestnicy mogą nie tylko zapoznać się z tajni-

kami miejscowego folkloru, ale i nauczyć się czegoś pożytecznego. Korzyści z uczestnictwa w tych zajęciach jest jednak znacznie więcej. – Są to roczne, całkowicie darmowe kursy, które dają konkretne kwalifikacje. Po ich ukończeniu można przystąpić do egzaminu państwowego, dzięki czemu uczestniczki zdobywają nie tylko wiedzę, ale i fach w rękę. Cieszę się, że jednocześnie w ten sposób możemy propagować naszą kulturę. Rękodzielnik wyrobów włókienniczych to zawód, który ściśle związany jest z naszym folklorem. Ponadto nasze kursantki wykorzystują zdobyte umiejętności w praktyce, sprzedając swoje wyroby na miejscowych kiermaszach. Udział w takich kursach przynosi więc sporo korzyści. Zapraszamy wszystkich chętnych – przekonuje Tadeusz Żaczek, dyrektor. Na weekendowe, całoroczne kursy przyjeżdżają dziś chętni z całej Polski. Zajęcia z rękodzielnictwa prowadzi Agnieszka Zabost, należąca do elitarnego Stowarzyszenia Twórców Ludowych – ogólnopolskiej organizacji powstałej w 1968 roku w Lublinie, zrzeszającej twórców uprawiających różnorodne dyscypliny plastyczne i folklorystyczne. Kurs obejmuje naukę na krośnie, haftowanie, szydełkowanie ręczne i na maszynie. Mistrzynie chętnie dzieli się swoją pasją z innymi i przekazuje tradycję z pokolenia na pokolenie. – Zaczęło się od tego, że podpatrywałam teściową. Sprawdzałam, jak ona to robi, jak dobiera kolory, mulinę itd. W końcu sama zaczęłam próbować działać na jej maszynie. Wcześniej jeszcze dużo haftowałyśmy krzyżykami. Moje córki, mając kilkanaście lat, już też haftowały i brały udział razem ze mną w różnych konkursach. Przepelnia mnie radość, gdy widzę zapał u swoich podopiecznych, to, że im też się podoba – opowiada p. Zabost. Dzięki pasji można nie tylko zdobyć praktyczne umiejętności, ale i zobaczyć trochę świata. – Prowadziliśmy warsztaty w wielu miejscach. Parę lat temu byliśmy w Katarze, na Słowacji czy we Francji – dodaje. Rękodzielnictwo to prawdziwa sztuka tworzona przez twórców ludowych. Niestety fachowców w tej dziedzinie jest coraz mniej. Warto w tym miejscu wspomnieć o projekcie znanym jako „Mapa Ginących Zawodów”, który w swoim zamyśle ma zadbać o to, by pamięć o mistrzach rzemiosła przetrwała.

Zapraszamy w Łowickie!

Szkoła ma duże ambicje, by o jej zajęciach związanych z krzewieniem miejscowej kultury usłyszało jak najwięcej osób. Dosłownie i w przenośni. Uczestnicy kwalifikacyjnego kursu zawodowego koszykarz–plecionkarz stanęli przed bardzo interesującym wyzwaniem. Pod okiem mistrza Wojciecha Świątkowskiego wypletli z wikliny kosz ogromnych rozmiarów. To się nazywa pomysł na dobrą promocję i pokazanie praktycz-

nych umiejętności! Zajęcia oferowane przez Zespół Szkół i Placówek Oświatowych Województwa Łódzkiego w Łowiczu to prawdziwa promocja tamtejszej kultury. Udział w tych zajęciach może być dobrą odskocznią od dnia codziennego lub sprawić, że nauczymy się czegoś nowego. Jest to inicjatywa zdecydowanie godna polecenia.

OGÓLNOPOLSKIE SPOTKANIE PLECIONKARZY 4-5.01.2025 ŁÓWICZ 2025

Zespół Szkół i Placówek Oświatowych Województwa Łódzkiego w Łowiczu
ul. Ułańska 2, 99-400 Łowicz

Program

Dzień pierwszy: 04.01.2025 r.

„Plecionkarstwo w drodze na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO”
Moderatorzy: Wojciech Świątkowski i Katarzyna Joanna Nejman

Sesja pierwsza – 10.15-11.45

Wojciech Świątkowski – Stowarzyszenie Polskich Plecionkarzy
„Etap przygotowania wniosku «Tradycje plecionkarskie»”.

dr hab. prof. UMCS Katarzyna Smyk – Instytut Nauk o Kulturze
„Kodeks etyki ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego”.

Agata Mucha – Narodowy Instytut Dziedzictwa
„Niematerialne – przekaz dalej! Dobre praktyki i rekomendacje w ochronie i upowszechnianiu niematerialnego dziedzictwa kulturowego”.

dr Jędrzej Kałużny – Centrum Spycimierskie Boże Ciało
„Strategia promocji i edukacji tradycji układania kwiatnych dywanów w Spycimierzu wpisanej na listę UNESCO w 2021 roku”.

Sesja druga – 12.15

Andrzej Szoszkiewicz – Szlak Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego
„Strategia komunikacji dla tradycji plecionkarstwa”.

Piotr Szafrński – Towarzystwo Opolskich Plecionkarzy w Dobrzniu Wielkim
„Historia i terażniejszość plecionkarstwa na Śląsku Opolskim”.

Anna Straub i Kinga Horodecka – Centrum Wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem
„Historia wikliniarstwa zapoczątkowana przez Ferdynanda Hompesha”.

dr Marta Paczkowska – Północnoniemiecki Instytut Badawczy Leśnictwa
„Wierzba - źródło życia” - online.

Maciej Pawlak – Ogólnopolskie Stowarzyszenie Plecionkarzy i Wikliniarzy
„Współczesne problemy i wyzwania plecionkarstwa w Polsce”.

Dyskusja
Przerwa obiadowa 15.00. Obsługa cateringowa – KGW „Retro-XEŻANKI”

Warsztaty plecionkarskie – 16.00. Pracownia plecionkarska Łowicz, ul. Topolowa 5.

Roman Melnychenko – Mistrz plecionkarski, Juror Światowego Festiwalu Wikliny i Plecionkarstwa Poznań 2023.

Temat: Plecionkarstwo lekkie, precyzyjne, z taśmy wiklinowej.
Wykonywanie prac do wystaw organizowanych przez Stowarzyszenie Polskich Plecionkarzy w 2025 roku. Kurator wystaw – Krzysztof Zwoliński.

Dzień drugi: 05.01.2025 r.

Godz. 10.00 – Zwiedzanie z przewodnikiem zbiorów Muzeum w Łowiczu ze szczególnym uwzględnieniem działu etnografii dotyczącego plecionkarstwa.
Oprowadza Marianna Bitonika – Dział Etnografii Muzeum w Łowiczu.
Zbiórka na Starym Rynku w Łowiczu - przed wejściem do muzeum.
Wejście do muzeum płatne w kasie muzeum: Bilet 20 zł lub 15 zł ulgowy (legitymacje)

Godz. 13.15 – Zwiedzanie katedry w Łowiczu i krypt pod kościołem.
Oprowadza ks. Adam Matysiak Ekonom Diecezjalny

